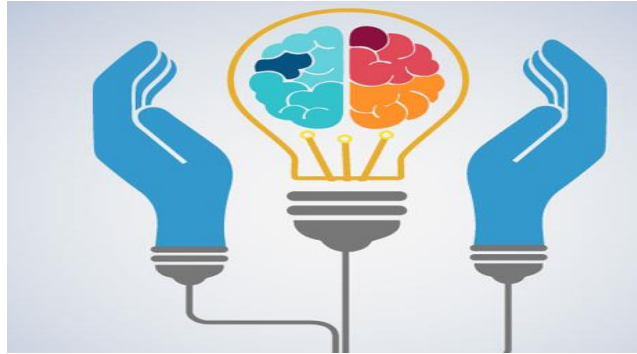

آشنایی با مالکیت فکری و ثبت اختراع

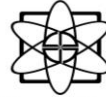
مقدمه:

مالکیت فکری (Intellectual Property) به عنوان یکی از زیرساخت‌های مهم توسعه فناوری، که می‌تواند ضامن موفقیت اقتصادی و فناوری پژوهشگران و شرکت‌های دانش بنیان باشد، بیش از یک قرن است که در دنیا مورد توجه ویژه قرار گرفته است و در این راستا، معاهدات و کنوانسیون‌های فراوانی وجود دارد که همگی حاکی از اهمیت این مقوله است. پژوهشگران و شرکت‌ها با بهره‌گیری از نظام حقوقی مالکیت فکری، قادر خواهند بود حقوق کارآمدی را برای فرآیند خلق ایده تا صادرات فناوری و تجاری سازی خودشان فراهم آورند. بطور خلاصه و در یک جمله می‌توان بیان داشت که ندانستن مباحث حقوق مالکیت فکری برای پژوهشگران و شرکت‌های دانش بنیان یک تهدید جدی و دانستن آن‌ها به عنوان یک فرصت بزرگ خواهد بود.

مالکیت فکری

تعریف مالکیت فکری:

مالکیت فکری، به ابداعات و دستاوردهای ذهنی اشاره دارد. اختراعات، آثار ادبی و هنری، نمادها، نام و تصاویر مورد استفاده در تجارت و به‌طور خلاصه، تمامی دارایی‌های نامشهودی که با استفاده از قدرت فکر و ذهن انسان پدید آمده است را می‌توان در قالب دارایی‌های فکری تعریف نمود.

پیدایش سازمان جهانی مالکیت فکری (وایپو):

پس از تصویب کنوانسیون های پاریس و برن اتحادیه هایی برای اداره امور هر یک از این دو کنوانسیون ایجاد شد و در سال 1893 میلادی یک دفتر بین المللی مشترک به نام «دفتر بین المللی متحد برای حمایت از حقوق مالکیت فکری» جهت هماهنگی و انجام امور اتحادیه های فوق تحت نظارت دولت کنفدراسیون سوئیس شروع به فعالیت نمود. دفتر یاد شده تا سال 1967 میلادی به فعالیت خود ادامه داد تا اینکه در این سال کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت فکری در استکهلم با هدف پیشبرد حمایت مالکیت فکری در سراسر جهان از طریق همکاری با کشورها و در صورت اقتضاء همکاری با هر سازمان بین المللی دیگر و همچنین تأمین همکاری های اداری میان اتحادیه ها، به تصویب رسید. در سال 1974 این سازمان به عنوان یکی از 16 آژانس وابسته به سازمان ملل متحد پذیرفته شده است.

اقسام مالکیت فکری:

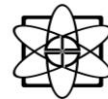
مالکیت فکری، بنا به تقسیم بندی سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO)، به دو دسته اصلی تقسیم می شود:

مالکیت صنعتی:

شامل پتنت ها، نشان ها و علائم تجاری، طراحی های صنعتی و نشانه های جغرافیایی؛

مالکیت ادبی و هنری (کپی رایت):

شامل آثار ادبی (مانند رمان، شعر و نمایشنامه)، فیلم، موسیقی، آثار هنری (مانند نقشه ها، نقاشی ها، عکس ها و مجسمه ها) و همچنین طراحی های معماری.

جدول مصادیق مالکیت فکری مورد حمایت قانونی در ایران

مدت حمایت قانونی	مثال ها	دامنه حمایت قانونی	مصادیق مالکیت فکری	نوع مالکیت
20 سال	دانش فنی تولید دارو یا بیوپلیمر روش جدید ایجاد نانوپوشش	روش یا فرایندی که جدید باشد و بتواند در بخشی از صنعت بکار رود	اختراع	مالکیت صنعتی
نامحدود-دوره تمدید 10 ساله	علامت شرکت هواپیمایی هما علامت شرکت ایران خودرو	نشان تجاری یک شرکت (برند) به عنوان متمایز کننده شرکت هاست	علامت تجاری	
15 سال - دوره تمدید 5 ساله	شکل ظاهری خودروها و قطعات طرح گرافیکی-هنری و نقشه فرش	مشخصه ظاهری و غیرعملکردی کالا است و با مکانیزم عملکردی ارتباط ندارد	طرح های صنعتی	
نامحدود	پسته رفسنجان-گلاب قمصر چاقوی زنجان-پنیر لیقوان	هرگاه موقعیت جغرافیایی، در کیفیت کالا یا محصول اثرگذار باشد	نشان مبدا جغرافیایی	
مدت عمر صاحب اثر به اضافه 50 سال بعد از مرگ وی	کتاب، فیلمنامه، خوانندگی، آثار صدا و سیما، نرم افزارهای آموزشی	آثار خلق شده در قالب داستان، فیلم، موسیقی و غیره	کپی رایت	مالکیت ادبی و هنری

ثبت اختراع

تعریف ثبت اختراع (Patent):

اختراع نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اوبین بار فرایند یا فرآورده ای خاص را ارائه نموده و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند آن ها حل می نماید.

شرایط ثبت یک اختراع (Patentability):

شروط شکلی:

افشای کافی

➤ توضیحات ارائه شده در توصیف اختراع باید به اندازه ای کافی باشد که در کنار نقشه های فنی اختراع بدون حضور مخترع، توسط شخصی با مهارت عادی در فناوری مرتبط، قابلیت ساخت مجدد را داشته باشد.

الزام اختراع واحد

- مخترع در قالب یک درخواست ثبت اختراع، تنها می‌تواند برای ثبت یک موضوع اقدام نموده و ارائه چند موضوع مختلف در قالب یک تقاضانامه، مجاز نخواهد بود.

شروط ماهوی:

موضوع مناسب

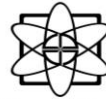
- ماده 4 قانون ثبت اختراعات سال 1386
- کشفیات، نظریه های علمی، روش های ریاضی و آثار هنری
- طرح ها و قواعد یا روش های انجام کار تجاری و سایر فعالیت های ذهنی و اجتماعی
- روش های تشخیص و معالجه بیماری های انسان یا حیوان
- منابع ژنتیک و اجزا ژنتیک تشکیل دهنده آن ها و هم چنین فرایندهای بیولوژیک تولید آن ها
- اختراعاتی که بهره برداری از آن ها خلاف موازین شرعی یا نظم عمومی و اخلاق حسنه باشد
- مغایر با اصول بدیهی علم

نوآوری

- اختراع قبل از تاریخ ثبت و یا تاریخ حق تقدم در فن یا صنعت پیشین برای عموم شناخته شده نباشد.
- برای رد یک ادعا به دلیل نداشتن گام نوآوری باید یک سند در دانش پیشین باشد که تمامی مشخصات فنی موجود در ادعا، در آن سند یافت شود.
- منظور از سند، هر نوع سند پتنتی، غیرپتنتی، فیلم، ارائه، پوستر، پایان نامه و محصولی که افشاکننده مشخصه های فنی اشاره شده در ادعاست، می باشد.
- به مصادیق خودافشایی توجه شود.

گام ابتکاری

- ادعایی که نوآوری دارد، نباید برای فردی با مهارت عادی در آن حوزه فنی، بدیهی باشد.

➤ اگر دستاورد نوآورانه مورد ادعا با در نظر گرفتن یک یا چند مرجع از دانش پیشین برای فردی با مهارت عادی در حوزه فنی دستاورد بدیهی باشد؛ دستاورد نوآورانه دارای گام ابتکاری نمی باشد.

طرح صنعتی

➤ بدون در نظر گرفتن مباحث مربوط به هزینه و سودآوری اظهار نظر می شود.

